

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

81. An Parochus communiter ita reputatus , sine tamen titulo, quia principio fuit intrusus, valide matrimonio assistat? Et quid si à contrahentibus inhabilitas cognoscatur? Et resolutio harum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

atum fuisse inuvalidam, ex cap. cum ad monasterium de statu monachor. in fine, & ex Concil. Tridentin. sess. 25. cap. 1. de Regularibus. Quod obstruat communiter Doctores, & Garzias in Polit. Regul. tract. 3. diffinit. 1. dub. 4. num. 1. Sanchez in Summa tom. 2. lib. 5. cap. 1. num. 16. Bordonus in Consiliis Regularibus, tom. 2. resol. 85. num. 5. & alij, asserentes, professionem validam constitui ex tribus votis, Obedientia, Castitatis, & Paupertatis; vnde sequitur, quod si aliquis emisisset professionem cum conditione, pacto, seu modo de retinendo, seu habendo proprio independentem a superiore, dicta professio non valeret, utpote contra substantiam illius. Et ita ex Abbate, Menochio, Spino, & alijs resoluit Aloysius Riccius in Decisionibus Curia Archiepiscopalis, part. 4. decis. 340. n. 11. Quibus adde Vecchium in praxi nouiorum, disp. 13. dub. 1. num. 11. Hieronymum Rodriguez in Compendio resol. 102. nu. 58. & Lessium de Iust. lib. 2. cap. 41. dub. 7. num. 62. Itaque si Oratrix emisisset professionem cum intentione non vouendi paupertatem, & cum retentione annuorum reddituum absque dependentia Superioris, dictam professionem fuisse inuvalidam dicendum erit. Ita ego sentio, supposita tamen veritate facti, ita etiam sentierunt interrogati de hoc casu Pater Valentinus Mangionius Societatis Iesu & P. M. Lezana Carmelitanus, viri doctissimi, & amicissimi.

RESOL. LXXX.

An matrimonium contractum sine presentia Parochi, & testium transcat saltem in sponsalia de futuro? Et an hoc procedat, etiam si illud matrimonium fuerit iuramento confirmatum? Et an dicti contrahentes possint discedere a tali contractu matrimonij sine illa iudicis auctoritate, & cum alijs contrahere, nec indigent iuramenti absolutio- ne? Ex part. 3. tract. 4. Ref. 157. alias 258.

Sup. conten- to in hac Ref. supra lege doctri- nam Ref. 76. per tota, quamvis ibi copula in- terueniente in hoc casu.

§. 1. Affirmatiue respondet Henriquez lib. 11. cap. 5. num. 4. Vega in sum. tom. 2. cap. 34. cas. 25. Layman in Theol. moral. lib. 5. tract. 10. part. 1. cap. 1. num. 18. Coninch d. 35. 2. dub. 4. concl. 18. Rebell. part. 2. lib. 2. quest. 9. num. 3. & alij. 2. Sed opinioem contrariam tenendam esse existimo, quam tuetur Gurtierrez de iuram. confirm. part. 1. cap. 51. num. 26. & seg. Spino de testam. gloss. 15. num. 75. & seg. Ledelma de matr. quest. 45. art. 5. & alij, quos citat Barbosa de potest. Episc. p. 2. alleg. 32. num. 143. & ita declarasse sacram Cardinalium Congregationem testatur Petrus de Cenedo in 99. canon. quest. 30. num. 28. & haec sententia procedit, etiam si illud matrimonium fuerit iuramento confirmatum, vnde dicti contrahentes possunt discedere a tali contractu matrimonij, sine vlla iudicis auctoritate, & cum alijs contrahere, nec indigent iuramenti absolutio- ne. Et ratio horum omnium est, quia attento decreto Concil. Trident. sess. 24. cap. 1. de reform. matr. tale matrimonium non solum non tenet tanquam de presenti, sed neque etiam tanquam sponsalia de futuro. Nam cum sic contrahentes peccent, & contra- uentiant dispositioni Concilij, & praepcepto superio- ris videntur potius facere actum illusorium, quam aliquo modo validum. Ergo, &c.

RESOL. LXXXI.

An Parochus communiter ita reputatus sine tamen ti- tulo, qui a principio fuit intrusus, valide matrimo- nio assistat? Et quid, si a contrahentibus inhabilitas cognoscatur?

Et resolutio harum questionum pendet ex illa, an aliquis sine titulo, & auctoritate Superioris in officio indi- cis, Parochi, aut Confessoris se intruset, si tamen com- munitis error accedat gesta per illum quoad utrumque forum spontanea valida sint? Ex part. 9. tract. 7. & Misc. 2. Ref. 45.

§. 1. Negatiuam sententiam mordicus tenet nouissimè amicissimus Pater Perez de mar. disp. 40. sect. 5. num. 5. & alij, cuius sententiam existi- mo communem, & probabiliorem.

2. Affirmatiuam tamen Basilij Poncij, & alio- rum, puto satis probabilem esse, quicquid parum modeste nominatum contra me dixerit Escobar a Corro, & idem iterum contra illum adducam duos praestantissimos Theologos Societatis Iesu: sic itaque respondens ad casum propositum in titulo huius Res- ponsionis asserit Castr. Pal. tom. 5. disp. 2. punct. 13 §. 10. num. 9. [Si Parochus intrusus sit in beneficium absque titulo a legitimo Superiore concessio, com- munitis sententia tenet, nullatenus valere matrimo- nium, cui ipse assistit: quia deficit titulus coloratus, quem ius requirit, ut gesta ab inhabili valida repu- tentur, ut late probat Sanchez d. d. sp. 22. n. 49. & 50. tamen si probabile sit, & rationi consonum solum communem populi errorem sufficere ad iurisdic- tionem concedendam, ut late probat Basilij Ponce lib. 5. cap. 20. num. 2. quia praescriptione, & consue- tudine iurisdic- tio acquiritur; camque tribuere potest, qui est in possessione delegandi, tamen si verum titulum non habeat: arg. text. in Auth. de Tabellionib. seu nouella 44. cap. 1. in fine. ibi: Documentis propter utilitatem contrahentium non infirmandis: quippe uti- litati publica maxime expedit, ne gesta ab eo, qui com- muniter potens existimatur, inuvalida sint; cum Respu- blica defectum supplere possit. Ita Palaus.

3. Sed doctissimus, & amicissimus P. Bardi hanc affirmatiuam sententiam non solum probabilem, sed probabiliorem putat in Bullam Cruciat. p. 2. tr. 5. cap. 1. sect. 12. num. 157. Quia, quando adest commu- nis error, etiam si nullus praecesserit titulus collatus a Superiore, viger illud ipsum adaequatum motiuum, per quod ius commune disposuit valida esse gesta ab eo, qui caret praedicto titulo, circa quem versatur communis error: ergo Confessarius, intrusus, carens omni titulo praecedente, si ex errore communi putatur legitimus Confessarius, valide absoluit. Con- sequentia est certa: nam euidenter deducitur ex illo antecedente. Tota autem difficultas est in ipso ante- cedente, quod sic probatur: Motiuum adaequatum, per quod iura voluerunt valida esse gesta, quando cum errore communi est titulus a Superiore collatus, quamuis irritus, est bonum commune, exigens dis- positionem illam ad vitanda inconuenientia, quae sequerentur: sed hoc ipsum prorsus motiuum viger, quando est error communis sine titulo: ergo manet idem motiuum adaequatum in vtroque casu: neque facile percipere possum, quod operetur titulus iste inuvalidus, collatus a Superiore, dum enim est inua- lidus, perinde est, ac si non esset. Multas alias ratio- nes adducit Bardi in confirmationem huius senten- tia, & respondet ad argumenta in contrarium: adi- illum, & non pigebit. Itaque circa casum propositum in hac Resoluzione, negatiuae sententiae adhaereo, & Puto, Parochum sine titulo, cum solo errore com- muni, inuvalidè matrimonio assistere, licet satis proba- biliter contrarium sustinere quis posset ex do- ctrina superius allata, quam, praeter Doctores a me nubi in fauorem Basilij Poncij citatos, tenet nouissi- mè Leander de Sacram. 10. tr. 5. disp. 5. g. 81. & Car- dus Baucius de casibus singularibus conscientiae, cas. 225.

Sup. hoc inf. in Ref. 91. §. Et tandem, & in tom. 1. tr. 3. Ref. 19. & in Refol. 20. §. Imò, & sequi, & ex doctrina Ref. 21. & in tom. 8. tr. 1. Ref. 5. à §. Sed difficul- tas, & in 10. §. tr. 1. Ref. 5. §. Sed audia- mus, cursum ad medium, vers. infra per.

Alibi in Re- solutionibus, not. primae huius Ref.

4. Certum est tamen in vtraque sententia, si Parochus beneficium parochiale obtinuit, inualide tamen, quia excommunicatus, vel irregularis eras; vel, si valide obtinuit, postea fuit illo titulo priuatus, vel à iure, vel per sententiam, sed non beneficio spoliatus; stante communi errore vulgi putantes probabiliter, ipsum verum Parochum esse, tam matrimonium, quam alia gesta per ipsum valida sunt iuxta leg. *Barbarius Philippus*, ff. de offic. Prætor. & cap. *Infamis. 3. quæst. 7.* Ius namque propter vitanda scandala, grauiusque inconuenientia, quæ ex nullitate actuum orti possunt, tribuit potestatem iis, qui communiter habere iurisdictionem existimantur. Quod verum est, tametsi à contrahentibus inhabilitas cognoscatur: quia singularis scientia communem errorem non impedit, ob quem iurisdictione conceditur, argum. leg. *Nam de ea ff. de legib. vt notauit Gurtierrez de matrim. cap. 62. num. 26. & Sanch. lib. 3. disp. 12. num. 42. cum aliis.*

RESOL. LXXXII.

An matrimonium initum cum licentia, dolo, & mendaciis à Parocho extorta, sit validum? Idem asseritur, si licentia fuerit à Parocho metu cadenti in constantem virum extorta? Ex part. 9. tr. 8. & Misc. 3. Ref. 20.

§. 1. **N**egatam sententiam docet Texeda in *Theolog. moral. tom. 2. lib. 4. tr. 1. num. 33. & 34.* vbi sic ait: [Si roges, an validum sit matrimonium, cui Sacerdos assistit; si licentia assistendi à Parocho fuerit impetrata dolo, & mendaciis; In hac difficultate affirmat Sanchez *lib. 3. de matrim. disp. 39. num. 14.* & idem asserit, si licentia fuerit à Parocho metu cadenti in constantem virum extorta. Ceterum oppositum firmiter asserendum est; imò existimo, Sanchez sententiam esse contra mentem Concilij Tridentini, quod petit ad valorem matrimonij præsentiam Parochi, vel alterius Sacerdotis de eius licentia: sed licentia dolo, fraude, & mendaciis, aut metu graui extorta, non est licentia Parochi vera, sed subreptitia, ab illo Sacerdote arrepta, & non concessa: sicut licentia Religiosi à Prælato concessa dolo, aut metu graui ad consummandum aliquas pecunias, non est licentia: & idem si ex vi illius Religiosus illas consumat, peccat mortaliter contra votum paupertatis: quia consumpsit illas absque legitima Prælati licentia; cum licentia ab eo concessa fuerit subreptitia, & nullius valoris: ita, quando dolo, & mendaciis, aut metu graui licentia assistendi matrimonio Sacerdoti conceditur à Parocho, & dolo, aut metu graui ab eo extorquetur; talis licentia non reputabitur pro licentia.] Ita Texeda.

2. Sed hæc sententia ita absolute prolata mihi non placet: nam casus appositus à Sanchez est iste, an, si quis falso nomine alicuius Magnatis, vel Principis, petat à Parocho, vt concedat licentiam certo Sacerdoti, vt assistat tali matrimonio; talis licentia sic dolo, & mendacio extorta: valida censenda sit? Et merito contra Texedam affirmatiue responderet: nam in dicto casu dolus non versatur circa substantiam, vel causam finalem, sed impulsiuam. Et ita cum Sanchez tenet Perez *de matrim. disp. 41. sect. 6. num. 5.* vbi sic asserit: [Si illa falsa existimatio Principis, vel Magnatis (ecce casum Sancij) talem facultatem petentis, fuit vnica, & totalis causa finalis & motiua prædictæ concessionis, tunc in eo casu validam non fuisse licentiam. Hoc etiam videtur certum, quia tunc ille dolus, & mendacium tollit omnino consensum, qui est simpliciter necessarius

ad liberam talis licentiæ concessionem. Vnde ea defectu consensui erit nulla talis licentia, cum ob id non consentiat voluntarie, nec velit nisi ob eam causam, vt veram ab ipso apprehensam; cum tamen reuertà sit falsa. Regulariter tamen loquendo non ita esse nullam, si allegata falsa sit. Patet causa quia non videtur rationi consonum, vt ea sit mens Parochi concedentis licentiam, vt, nimirum, velit tam esse irritam, ea petitione falsa existente, ob datum graue, quod inde sequitur, vt, videlicet, matrimonium passim irritetur. Quod maxime firmo, quia Parochum, vel Ordinarium concedentes prædictas licentias, si sint viri docti, & prudentes, non habent, sæpe mendaces esse, & ficticias similes Principum, & Magnatum petitiones. Vnde non illis immittitur, vt eas concedant, sed quia tenentur ex officio peccare, vel alium assistere, atque adeo valide concedere. Secus autem dicendum est in eo casu, in quo mendacium, & dolus esset circa substantiam, vel concedens exprimeret deficiente veritate talem licentiam non concedere: certum enim est, concessionem inualidam fore. Hoc negari non potest; quia in primis si peteret Petrus petere sibi hanc facultatem, & non Paulus, esset error, vel dolus circa substantiam; quia deest substantialis consensus, cum non consentiat nisi illum quem putat, sed in alium. Ecce, preter Petrum, tenet etiam Aueria *de matrim. quæst. 6. sect. 2. Cultus Palauis tom. 5. tr. 1. 8. disp. 2. punct. 13. & 14. Antonius Escobar in Theolog. mor. tr. 1. 6. cap. 5. 1. 1. n. 76. Hurtadius de Sacram. matrim. disp. 5. diffinit. 1. n. 39. Stephanus à S. Gregorio de Sacram. lib. 3. cap. 98. num. 2. Caspensis in *Curs. Theolog. tom. 2. tract. 6. disp. 4. sect. 5. num. 23. Trullench tract. de iure Parochi, cap. 8. n. 5. Nogueros tom. 1. allegat. 2. 1. 18. 18. 19. Corninch de Sacram. disp. 27. dub. 3. n. 37. Barbosa de preteritis, Episcop. part. 2. allegat. 2. num. 133. Reginaldus tom. 2. lib. 3. n. 182. Bonacina de matrim. q. 2. punct. 2. n. 17. Bossius de contr. matrim. cap. 4. §. 46. n. 126. Carolus Buccius tract. 1. de cas. miscell. quæst. 46. part. 1. & alij. Itaque opinio Sanchez contra Texedam veraciter: quia dolus in impetranda licentia à Parocho versatur tantum circa causam impulsiuam; secus autem si versaretur circa substantiam, & in hoc casu procederet opinio Texedæ.**

3. Nec obstat dicere, quod falsitas circa causam finalem dispositionis, ipsam vitiat, sed in hoc casu est falsitas circa causam finalem, quia Parochus illa ratione cessante nullo modo concessisset eam licentiam: ergo. Secundò, dispensatio ex falsa causa obtentata est subreptitia, & nulla, cap. *Quia, de consensu, quiniato*, sed prædicta licentia conceditur ex falsa causa, & est quadam dispensatio: ergo est nulla, Tertio, deest consensus Parochi in ea licentia: ergo est inualida. Antecedens probatur: quia nihil magis contrarium consensui, quam error. Si per errorem, ff. de iurisdi. omnium iudic. Non obstat hæc dicentiam ad illa responderet Perez *vbi supra*. Et ad primum tantum dictum est, causa finali vnica cessante, & falsa existente, non valere eam licentiam. Ceterum id moraliter non contingere, iam explicatum est *supra*: nam error, & falsitas non contingit circa causam finalem, sed circa solam impulsiuam. Ad secundum, maior est vera, quia est ita dispositum in iure, & à Pontifice declaratum. Minor verò est falsa quia talis facultas datur ex vera causa motiua, & finali, nempe aliqua falsitas subit in causa impulsiuam. Ad vltimum negatur antecedens: nam lex illa adducta in argumento, vbi dicitur nihil tam esse contrarium consensui, quam errorem; aperit de errore substantiali loquitur. Præterea, quando concedens simit

ANTON
Opera
Tom. 1. & II
E III

Sup. hoc inf. in Ref. 88. §. Quæro quartò.